

۱۳۹۵۳۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب راهبردی آموزش املای فارسی

ویژه دانش آموزان سال پنجم ابتدایی

بر مبنای کتاب فارسی جدید التالیف تیرماه ۱۳۹۴

مؤلف: عبدالرحمان صفاریور

سرشناسه : صفاپور، عبدالرحمان، ۱۳۲۱-
عنوان و نام پدیدآور : کتاب راهبردی آموزش املای فارسی ویژه ی دانش آموزان سال پنجم ابتدایی
مشخصات نشر : تهران: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان(انتشارات مدرسه) ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۱۰۴ ص: ۲۲ × ۲۹ س. م.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۸-۰۹۷۷-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر

یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

شناسه افزوده : سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی. مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان(انتشارات مدرسه)

شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۶۴۵۸۴

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

کتاب راهبردی آموزش املای فارسی

ویژه ی دانش آموزان سال پنجم ابتدایی

مؤلف : عبدالرحمن صفاپور

مدیر هنری : علی ابوالحسنی

طراح گرافیک : محمود محرابی

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: خاورمیانه

چاپ و محافی از: چاپ خجسته

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۸-۰۹۷۷-۸

ISBN 978-964-08-0977-8

نشانی: تهران: خیابان سپهبد قرنی، نرسیده به پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت طلب، شماره ۸
تلفن: ۸۸۸۰۰۳۲۴-۹ دورنویس (فاکس): ۸۸۹۰۳۸۰۹

پیش‌گفتار

سخنی با شما دانش‌آموزان عزیز!

آیا شما دانش‌آموزان عزیز دوست دارید آموزنده و راهنمای درس اساسی املا و درست‌نویسی کلمه‌ها و ترکیب‌ها و جمله‌های خود باشید؟

آیا دوست دارید بتوانید کلمه‌ها و عبارات را صحیح بخوانید و درست بنویسید و از این کار خود لذت ببرید و مورد تشویق دیگران قرار بگیرید؟

کتابی که در درست دارید، یک کتاب کاربردی خودآموز املای کلمات است. استفاده‌ی درست از این کتاب، شما را از یاری گرفتن از دیگران برای صحیح خواندن و صحیح نوشتن کلمه‌های هر درس کتاب فارسی تازه‌تألیف پنجم بی‌نیاز می‌کند.

اگر مطالب این کتاب را به دقت بخوانید و راهکارهای استفاده از آن را فرا بگیرید و به کار بندید و تمرین‌های مربوط به هر درس را به درستی انجام دهید، به سادگی می‌توانید در درست خواندن و صحیح‌نویسی کلمه‌ها توانمند شوید.

دانستن این نکته ضروری است که ریشه و بنیاد تمام درس‌هایی که در مدرسه به شما آموزش داده می‌شود زبان مادری شما یعنی **فارسی** است.

بنابراین توانمندی شما در فعالیت‌های مختلف درس فارسی «خواندن، املا، انشا» باعث موفقیت شما در درس‌های دیگر تحصیلی می‌شود.

در ارتباط با صحیح‌خوانی و درک مفاهیم درس‌های فارسی و صحیح‌نویسی کلمات فارسی هر درس باید به طور کلی به نکات زیر توجه شود.

درس‌های فارسی «قرائت، املا و انشا» مانند دروس دیگر دارای قوانین و مفاهیمی هستند که باید آن‌ها را آموخت و به کار بست تا در این درس‌ها و در یادگیری دروس دیگر موفق گردید.

در ارتباط با صحیح‌نویسی املاي کلمه‌های هر درس لازم است به نکته‌های زیر توجه شود:
- ابتدا نیاز است تمام کلمه‌ها و ترکیب‌های درس، صحیح و درست خوانده و پیام آن‌ها در هر جمله درک شود.

بنابراین لازم است نخست متن هر درس چند بار به دقت با صدای بلند و رسا با رعایت نشانه‌های نگارشی در آن به دقت خوانده و مطالعه شوند.

در هنگام خواندن متن هر درس باید به معنای کلمه‌ها در جمله‌ها دقت شود و به ویژگی‌های نوشتاری هر کلمه و ترکیب به خصوص آن‌هایی که فکر می‌کنید ارزش املايي دارند، بیش‌تر توجه کنید.

- تلاش شود شکل کلی کلمه‌ها، ترکیب‌ها همراه جزئیات نوشتاریشان به طور واضح به یاد سپرده شوند.
- ضمن دانستن چرایی اینکه کلمه یا ترکیبی چه ارزش املايي دارد باید معنی آن در جمله نیز دانسته شود.
- برای یادسپاری شکل نوشتاری کلمه‌ها و ترکیب‌ها می‌توان به آرامی چشم خود را بست، آنگاه شکل کلی هر کلمه و ترکیب را همراه جزئیات نوشتاری آن‌ها به یاد سپرده شود. برای این کار می‌توان با انگشت اشاره‌ی خود آن کلمه یا ترکیب را چند بار به آرامی و دقت در هوا، روی میز یا روی زمین نوشت.
- کلمه‌ها و ترکیب‌هایی را که در متن هر درس فکر می‌شود ارزش املايي دارند روی کاغذی از حفظ نوشته گردند آنگاه از روی متن درس بررسی و تصحیح شوند.

لازم است شکل صحیح اشتباهات املايي خود را در زمان‌های مختلف تکرار و بازآموزی کنید.
- دانستن این نکته مهم است که اشتباهات املايي افراد به طور معمول شامل موارد زیر است:

- کم یا زیاد یا جابه‌جا نوشتن نقطه‌ی حروف در کلمات و ترکیب‌ها؛

- کم یا زیاد و یا بد شکل نوشتن دندانه‌ها در حروف کلمه‌ها و ترکیب‌ها؛

- جدا یا سرهم نوشتن بخشی از یک کلمه یا ترکیب برخلاف متن درس و قانونمندی رایج آن؛

- کم و زیاد نوشتن نشانه‌ی تشدید (ّ) یا جابه‌جا نوشتن آن در کلمه برخلاف متن کتاب درسی؛

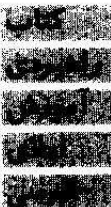
- کم یا زیاد نوشتن نشانه‌ی همزه (ء) یا اشتباه در نوشتن کرسی آن در کلمه برخلاف متن کتاب درسی؛

- جا انداختن حرفی یا کلمه‌ای یا ننوشتن جزئی از حرفی یا کلمه‌ای یا ناخوانا نوشتن حرفی

یا کلمه‌ای؛

- جا به جا نوشتن حرفی در کلمه‌ای یا جزئی از کلمه یا ترکیبی؛

- اشتباه در نوشتن نشان تنوین (اَ) در کلمه یا ترکیبی؛

- اشتباه نوشتن کلمه‌هایی مانند (حتی - موسی و ...)

- اشتباه نوشتن کلمه‌هایی مانند (خواب، خواهر و ...)

- اشتباه در نوشتن شکل حروف (ث، ح، ذ، ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ق) در کلمه‌ای یا ترکیبی؛

- اشتباه سمعی (شنیداری)؛

- نوشتن کلمه‌ای به صورت گفتاری؛

- عدم رعایت مناسب خط تیره بین دو جزء یک کلمه یا ترکیب مرتبط به هم در آخر و اول سطر بعدی.

دانش آموزان عزیز! با توجه به نکات قید شده در بالا مهم‌ترین ویژگی‌های صحیح‌نویسی کلمه‌ها در املانویسی،

رعایت قوانین نوشتاری رسم‌الخط کلمه‌ها در متن درس‌ها است.

بنابراین «هنگام مطالعه‌ی متن درس‌ها و نوشته‌ها باید به دقت به شکل نوشتاری کلمه‌ها و ترکیب‌ها نگاه

کنیم و آن‌ها را به یاد بسپاریم؛ سپس در موقع نوشتن املاي آن‌ها شکل نوشتاری کلمه‌ها و ترکیب‌های مورد

نظر را به یاد آوریم آن‌گاه صحیح‌شان را بنویسیم.

سخنی با آموزگاران و والدین محترم و گرامی:

آیا به این نکته اندیشه‌اید که می‌توان با «نوآوری و خلاقیت» در امر آموزش مطالب درسی به روش‌های دست

یافت که با کم‌ترین تلاش به بیش‌ترین نتیجه‌ی یادگیری درسی رسید؟

آیا وقتی دانش‌آوزی در درسی ضعیف است مانند «املاي فارسی» یا نمی‌تواند صحیح‌نویسی کلمه‌ها

و ترکیب‌های درسی را با دقت یاد بگیرد و بخواند و بنویسد، احساس مسئولیت و گناه می‌کنید؟

آیا در چنین موقعی، گمان می‌برید که کوتاهی از جانب شما انجام گرفته است؟

فکر می‌کنید وقت کم‌تری صرف کرده‌اید و به اندازه‌ی کافی جدی و سنجیده با او رفتار نکرده‌اید؟

آیا به همین دلیل بیش‌تر وقت‌ها برای تشویق دانش‌آموز به یادگیری به دادن جایزه، جریمه معلم خصوصی

یا حتی مشورت با روان‌شناس آموزشی متوسل شده‌اید؟

این کار به روش‌های دیگری هم انجام‌پذیر می‌باشد، روش‌هایی که بر تجارب ویژه‌ی یادگیرنده و یاددهنده

مبتنی است.

برای استفاده از این روش‌ها لازم نیست یاددهی - یادگیری به تعویق انداخته شود. و منتظر ماند تا در

یادگیرنده، نسبت به یادگیری، علاقه ایجاد شود و آن‌گاه به آموزش اقدام گردد.

بهتر است، نبود علاقه را به طور موقت نادیده بگیرید و به گونه‌ی مطلوب‌تری، در او زمینه‌های یادگیری

ایجاد کنید.

در این حالت مشاهده خواهد شد که با وجود بی‌علاقگی دانش‌آموز مورد نظر نسبت مطالب یادگیری، به زودی یاد خواهد گرفت و این یادگیری و نحوه رفتار در او به ایجاد علاقه منجر خواهد شد.

این کتاب «کاربرد املایی»، بر اساس همین روش و به منظور تقویت صحیح خواندن و صحیح‌نویسی کلمه‌ها و ترکیب‌ها در تمام درس‌های ابتدایی تهیه و تدوین شده و حاصل سال‌ها تجربه در امر یاددهی - یادگیری تدوین شده است.

این کتاب کاربردی دارای ۱۵ درس برابر آنچه در کتاب فارسی مهارت‌های خوانداری پنجم ابتدایی جدیدالتألیف سال ۱۳۹۴ می‌باشد.

هر درس دارای بخش‌هایی ویژه و همسانی است با نشانه‌ها و نمادهای خاص خود که عبارتند از:

(۱) در گام نخست کلمه‌ها و ترکیب‌هایی از متن هر درس و مطالب وابسته که به نظر آمده ارزش خوانداری و املایی دارند را مشخص و اعراب‌گذاری شده‌اند تا خواندن و درک شکل نوشتاری آن‌ها توسط دانش‌آموز به آسانی و سادگی انجام گیرد. [چنانچه در اعراب‌گذاری کلمات اشتباه چاپی دیده شد لطفاً اصلاح کردند].

[توجه: چنانچه آموزگار یا یاری‌دهنده صلاح دانست، کلمات و ترکیب‌های دیگری از درس و مطالب وابسته به آن درس نیاز است به کودک یادآوری شوند، لازم است آن‌ها نیز انتخاب و به همین شیوه به کلمات و ترکیب‌های بخش اول اضافه شوند].

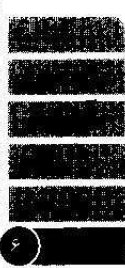
(۲) پس از مهارت یافتن کودک در خواندن صحیح کلمات و ترکیب‌های دسته‌ی اول و آشنایی کامل با آن‌ها، نیاز است از او خواسته شود اکنون متن درس را به دقت بلند و رسا با رعایت نشانه‌های نگارشی موجود در آن بخواند و شکل نوشتاری کلمه‌ها و ترکیب‌ها را همراه پیام هر جمله و بند، به یاد بسپارد.

(۳) در قدم بعدی بندهایی از متن هر درس انتخاب شده که در این کتاب کاربردی کاملاً مشخص شده‌اند. در این بخش‌ها کلمه‌ها و ترکیب‌هایی حذف شده‌اند.

در این جا از دانش‌آموز خواسته شود تا آن بندهای انتخاب شده را با متن نوشته درس کتاب مقایسه کند تا دریابد چه بخش‌هایی حذف شده، که او لازم است بخش‌های حذف شده را به یاد بسپارد.

سپس از حفظ آن‌ها را خوانا و زیبا بنویسد تا کلمه‌ها و ترکیب‌های ناکامل، کامل شوند. پس از آن متن کامل شده را از روی متن درس، کتاب صحیح کند تا برای او معلوم گردد چه اشتباه‌هایی دارد.

سپس برای ماندگاری شکل نوشتاری آن در ذهنش صحیح هر اشتباه را یک بار خوانا و زیبا در جای مشخص شده بنویسد.

۴) در مرحله‌ی چهارم یک نکته‌ی آموزشی املائی که از قوانین نوشتاری زبان فارسی رایج در کتاب‌های درسی است و در آن درس اثری از آن دیده می‌شود به زبان ساده در حد فهم دانش‌آموزان طرح و تحت عنوان «نکته‌ی املائی» طراحی و طرح‌ریزی شده است.

۵) در گام بعدی برای سرگرمی، یادگیری و عمق‌بخشی به دانسته‌های املائی دانش‌آموزان یک جدول املائی ویژه طرح و ارائه شده است تا شاگردان ضمن سرگرمی نکات املائی خاصی را که مربوط به صحیح‌نویسی کلمه‌ها و ترکیب‌های درسی است فرا بگیرند. در این جا لازم به گفتن است که دانش‌آموز باید بدانند تمام حروف و نشانه‌های هر کلمه یا ترکیب مورد نظر است که باید از نظر خوانداری و نوشتاری مورد نیاز خواندن و نوشتن آن کلمه باشد.

۶) در گام بعدی از دانش‌آموزان خواسته شده است تا قسمت‌هایی از کلماتی را که ارزش خوانداری و املائی دارند را نخست از حفظ یادداشت کنند سپس از روی متن درس آن‌ها را تصحیح نمایند و درست هر اشتباه خود را یک بار در جای مشخص شده بنویسند.

[توجه: برای راهنمایی دانش‌آموزان که چه بندهایی از متن هر درس انتخاب و مورد نظر قرار گرفته است، با خط ممندی که در ابتدای آن کشیده شده آن بندها مشخص گردیده‌اند.]

۷) در پایان از دانش‌آموزان خواسته شده است تا تلاش‌های املائی خود را در هر درس مورد ارزشیابی قرار داده و در صورت نیاز از معلم یا والدین خود راهنمایی بخواهند.

نکته‌ی مهم: از آن جایی که کتاب درسی دارای ۶ فصل است در پایان هر فصل یک بخش ارزشیابی که شامل قسمت‌های مختلفی بوده، آمده است و در پایان کتاب یک پاسخنامه‌ی کلی برای ارزشیابی‌ها داده شده است.

ضمناً از آن جایی که کتاب فارسی جدید التالیف دارای ۱۵ متن درس و هر متن درس نیز دارای ضمائم خوانداری مختلفی است هر متن درس باید در طول مدتی که مدرسه و معلم از یک درس تا درس دیگر می‌پردازد مرحله به مرحله انجام گیرد. بنابراین یادآوری می‌شود کلیه‌ی تلاش‌های املائی یک متن درس نباید به یک باره در یک زمان کوتاه دنبال هم انجام داده شوند. بلکه باید مرحله به مرحله در طول مدت تدریس یک درس در کلاس انجام گیرند.

از آن جایی که هر درس مطالب وابسته‌ای نیز دارد، لغات خوانداری آن‌ها نیز مشخص شده‌اند تا با خواندن آن کلمه‌ها و ترکیب‌ها آمادگی لازم جهت توانایی پیدا کردن در خوانش آن‌ها در دانش‌آموزان به دست آید و خواندن آن‌ها به سادگی دنبال شود و از آن‌ها درک مطلب نتیجه شود.

فهرست مطالب

درس اول	۹
درس دوم	۱۵
درس سوم	۲۱
درس چهارم	۲۷
درس پنجم	۳۳
درس ششم	۴۱
درس هفتم	۴۷
درس هشتم	۵۳
درس نهم	۵۹
درس یازدهم	۶۵
درس سیزدهم	۷۳
درس چهاردهم	۷۹
درس پانزدهم	۸۳
درس شانزدهم	۸۹
درس هفدهم	۹۵